

živi, kaj se godi in misli, in odgovarjal na Vaša vprašanja. S tem se Vam dragi bralci priporočujem in prosim, da imate z menoj toliko potrpežljivosti kakor gospod vrednik, a zraven želim Vam še dobro in veselo novo leto 1868.

Dopisi.

Metlika 13. pros. — Sinoči je bila v naši čitalnici, ktera se dozda krepko obnaša, jako prijetna veselica s tombolo in plesom. — 26. dne t. m. imamo šaloigro, petje in ples. 9. svečana je tombola in ples. 23. svečana bo spet šaloigra, petje in ples. Ker se je utemeljila čitalnica v Črnomlju, ktera se bode kmalu odprla, ni mogoče, da več veselice v naši čitalnici napravimo, ker moramo tudi svojo mlajšo sestrnico v Črnomlju pozdraviti in pohoditi. Z Bogom!

Novomesto 17. jan. * Popis čitalnične naše veselice na Silvestrov večer v 2. listu „Novic“ moram dopolniti *) s tem, da godbi na goslih* ouverture iz opere „Dame blanche“ in „Italiani v Algerii“, deklamacija „Putnik“ in igra potpourri-a iz opere „Lucia di Lamermoor“ so bile se živahno pohvalo in viharnim ploskom sprejete. Imenom prostovoljnih izvrstnih igralcev glediščinih se mora vvrstiti tudi g. Rohrmann, ki je v preteklem letu zmirom v živo radost vsem poslušalcem svojo včasih prav težko nalogo izvrševal.

Iz Bistrice 18. jan. B-k. — Dopisnik iz Bistrice v 3. listu letošnjih „Novic“ očituje dremanje čitalnici naši. Če tudi ima prav v nekterih rečeh, mu vendar moramo ob kratkem pojasniti glavni vzrok tega, da je čitalnica res nekako zadremala. Na deželi marljivo delovanje čitalnic najbolj zavisí od gospodov učiteljev, kajti — razun deklamacij in glediščinih iger — je petje glavna stvar, v to pa nihče drug ne more toliko pripomoči kakor učitelj. Od kupčijskih in drugih ljudi se to ne more zahtevati, ker ne umejo tega in imajo druga opravila. Pogledimo v bližnjo faro jelšansko, pa bomo videli, kako ondi gosp. Pirec kmetiško mladež lepo uri v petji, deklamacijah in pa igrah, da človeku srce veselja poskakuje jih videti in slišati v čitalničnih besedah. Ker imamo spet mojstra pesmi in umetnosti glasbine pri nas, gosp. Grbca, nadjamo se, da bode krepko pomagal, da napravi čitalnica naša „besede“, katerih bomo vsi veseli.

Iz Bistrice na Notranjskem 2. jan. **) — Ker je zima huda, nas pogostoma obiskujejo volki. Lepo se sprehajajo okoli vasi; še le pri solncu se umaknejo v gozde. Eden je več dni po treh nogah okoli hodil ter lovcem sline delal, zdaj jo je drugam potegnil. — Mati, ki je 2. t. m. v Bistrici povila 4 otročice, je od cesarja dobila 50 gld. — Naposled naznanjamo še vsem, kateri o priliki k nam priromajo, da se je čitalnica naša iz Jelovškove hiše v Juctovo preselila. Kdor je naš, tam nas najde.

Iz Železnikov 12. jan. — Naša gorenska stran se sicer šteje k planinskim pokrajinam, pa glejte čudo: po časnikih smo brali od silnega snega, ki je zapadel kmalu na jesen druge dežele; tudi v naši kranjski domovini ga je bilo zlasti po Dolenskem in bojè tudi

*) Nismo mislili, da to vse je tako važno, da ni zadostovala pohvala z besedo „velikega veselja“, ki ga so izbudile imenovane produkcije. Ker pa vidimo, da Vam je na družih besedah ležeče, radi jih natisnemo, samo to prošnjo pri tej priliki imamo o vseh popisih čitalničnih veselice kjer koli si bodi: naj bodo zelo na kratko izdelani, ker to, kar en kraj zanimiva, za sto in sto bralcev nima nobene važnosti. Kar pa se v tem ali unem kraju lepega zvršuje v čitalnici, to poslušalci sami skusijo in oni so potem najboljši organi zaslužene pohvale v istem kraju. Vred.

**) Brez naše krivde — ne zamerite! — zakasnjeno; zato trebalo izpustiti, kar je že rečeno bilo. Vred.

okoli Ljubljane dovolj; naših krajev se je pa ta zimski gost dolgo skor popolnoma ogibal. Pobelil jih je sicer v adventu dva- ali trikrat, pa dež in južni veter sta ga kmalu zopet spravila iz ravnin ter odgnala ga z visoke goré. Še le sv. trije kralji so ga nam nasuli lepe kupe, tako, da če nam bo nebo na poletje rosilo v tako obilni meri svoj blagoslov čez polja in travnike, smemo se nadjati prav bogate letine. Ljudski pregovor stavlja res tudi trdim zimam rodovitna leta za naslednike; upajmo toraj še mi v to, in toliko raji, ker smo si v svesti, da bi se gotovo nihče zoper to ne pritožil. Zasluzki so namreč vedno slabiji, davščine pa vedno večje; potrebe so toraj res take, da bi bilo komaj, da bi Bog prav po čudoviti poti stal ljudstvu na strani. Pa, saj bi mnogi smeli kaj tacega tudi že zdaj trditi. Poglejmo le na gorensko fužinarstvo. Znano je namreč, da mnogi zmed prvih avstrijskih fužinarjev so v zadnjih letih vsled slabih kupcij obožali in prišli na kant; nekateri drugi so ustavili prostovoljno svoja dela ter pogнали obilne trume svojih delavcev „s trebuhom za kruhom“; gorenske fužine pa so vendar večidel gnale, čeravno omejeno — gotovo pa ne rečemo preveč — s krvavimi žulji delo naprej. In kako tudi ne bi govoril od krvavih žuljev? Ali mar štejemo med gorenskimi fužinarji kaj milijonarjev, ki bi le za kratek čas prazno vodo prelivali? — ali jim morebiti sedanje kupčijske pogodbe z vnajnimi državami pota z rožicami nastiljajo? Žalibog, da ni ne uno in ne to. Pač pa moramo zagotoviti, da v svojo lastno, britko-občutno škodo je marsikak fužinar svojo obrtnijo gnal edino le iz usmiljenja do ubogih delavcev. — Če se nam ohrani ljubi mir — kar Bog daj! — zna biti, da postane s časom v tej zadevi kaj boljše. Da namreč železnina in lesenina mora postati z leti dražja, to je nedvomljivo. Ko bi tudi rúd dovolj bilo, zmanjkalo bo kurjave, ktere ni nikakor v stanu sproti toliko zrasti, kolikor se je na mnogih potih pokončal. To nas uči ravno zdaj tudi glas iz zgornjih krajev o pomanjkanju oglja, ktero nadlogo pričenjamo ravno to zimo tudi pri nas zopet vnovič čutiti. — Če se pa zaplete naša uboga in že neka leta čez mere stiskana Avstrija v kake nove vojske, potem pa gorje nam! Želeti je toraj, naj bi naš državni zbor v nastopljenem novem letu pečal se edino le za srečo cesarstva in blagor narodov, ter naj bi se ne vtikal v reči, ki ga čisto nič ne brigajo. J. Levičnik.

Iz Ljubljane. (Cesarska postava.) C. kr. ministerstvo notranjih reči je soglasno s c. kr. ministerstvom za vojaštvo in finance odločilo, da se bo za kosilo (živež opoldne), ktero gospodar, ki popotovajoče vojake v kvartirju ima, enemu možu od feldvebeljna in enacih šarž doli do prostaka (gmajnarja) daje, letošnje leto na Kranjskem za en dan plačevalo po dva najst in pol krajcarja iz cesarske kase.

— Za rudarje v Idrii se bo kupilo 1500 vagánov pšenice, 1400 vagánov rži in 600 vagánov koruze. Kdor ima tega žita, naj ga ponudi predstojništvu idriškega rudnika. Ponudbe (oferti) se sprejemajo do konca tega meseca. Polovica tega žita se mora oddati do koncaprihodnjega meseca, druga polovica pa do sred sušca meseca.

— Blizo devete ure v četrtek zvečer so pripeljali truplo rajnega cesarja Maks a po železnici v Ljubljano, kjer je slovesni sprevod ostal na kolodvoru za dobre pol ure, sprejet od svetne, duhovske in vojaške gospôde in sila velike množice mestjanov vseh stanov, — kar vse je pričalo živo sočutje, ki je navdajalo Ljubljano o prežalostnem tem trenutku. Reči pa moramo, da ves veči vtisek — kakor ruvanje in suvanje na kolodvoru, kjer se žalibog! ni skrbelo za nikakošen red — naredilo je na nas veličastno zvonjenje vseh zvonov po mestu

ob tihi noči — naznanovaje zadnjo pot prenesrečnega cesarja! — „Triglav“ je iz srca neizmerni večini Ljubljančanov govoril, ko je grajal nered na kolodvoru, kakoršnega Ljubljana, če tudi je že večkrat bilo enako število ljudstva na kolodvoru, ni še doživela, ktere pa se „Laib. Zeitg.“ „in liberaler Weise“ drzne zagovarjati s tem, da nobeden ni polomljen ali mrtev obležal na mestu!! Obžalovanje njeno pa da, kakor strelci, turnerji in nemški pevci, se niso udeležili tudi čitalnični pevci spreveda na kolodvoru, moremo zavrniti na druga tudi lojalna mesta (Trst, Gradec itd.), kjer tudi so strelci, turnerji in pevci, a vendar teh nikjer ni bilo vmes pri takošni svečanosti, pri kateri gré mesto drugim reprezentantom.

— Našega umrlega Knoblehherja zanimivi dnevnik, ki ga je v svojem misijonstvu v Afriki spisal (v francoskem jeziku), je dunajska cesarska akademija znanosti vzela v pregled.

— Čitalnica naša napravi v spomin Vodniku slovesno besedo v nedeljo 2. dne svečana. Program je tako zanimivo sestavljen, da gotovo od blizo in deleč pride veliko domoljubov k tej veselici v Ljubljano, v katero sme vsak, kdor je vpeljan po kakem udu čitalničinem in plača vstopnino, ki je ta večer odločena na korist čitalničinemu zakladu (fondu).

— Nek hudoben človek si je — Bog vé, iz kacega peklerskega nagiba — izmislil laž in jo raznesel po mestu, da je pošteni naš mestjan gosp. Počivalnik, mesár in gostilničar na spodnjih Poljanah, v gostilnici svoji z zaušnico vbil tistega dijaka, ki so ga pred 3 leti v Ljubljani našli. Ljubljanska dopisúna sta kar na vrat na nos nesla to žaljivo novico v „Triesterico“ in „Tagespošto“ in s tem dobro ime Počivalnikovo še po svetu oskrunila. Ker je gosp. Počivalnik napovedal tožbo obema časnikoma, ako brž ne prekličeta laži, sta jo preklicala, vendar pa še ni mogel izvedeti človeka, ki je to nesramno laž izduhtal, da bi proti njemu pomoči iskal pri sodnii. Kdor ga vé, naj ga naznani g. Počivalniku, da svet izvé tolovaja.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. V nedeljo ste se tukaj ustanovili delegaciji dunajskega in ogerskega zbora; v ponedeljek je vsako delegacijo posebej sprejel cesar; že popred je vsaka volila svojega predsednika in podpredsednika: delegacija dunajskega državnega zbora je izvolila grofa Antona Auersperga za predsednika, za podpredsednika pa pl. Kaisersfelda. — Pravijo, da prvo, kar bote delegaciji obravnavali, bode to, da določite znesek stroškov in dohodkov za skupne zadeve letošnjega leta. Po postavi od 24. dec. lanskega leta veljá za 10 let to, da za take stroške, ktere zadevajo nemško-slovanske in pa ogerske dežele skupaj, plačajo une 70 od sto, te pa 30 od sto. Te stroške odločite delegaciji vsako leto sproti; zato pride ta stvar koj zdaj v razpravo delegacijo. — Druga postava od 24. dec. 1867. leta pa odločuje, da na račun obresti (činžev) za dosedanji skupni državni dolg, ki ga ima naše cesarstvo, plačajo ogerske dežele, začeniši z letošnjim letom, kot stanoviten in nepremeljiv donesek 29 milijonov in 188.000 gold. tako, da od teh 29 milijonov plačajo 11 milijonov in 776.000 gold. v srebru.

Dunajski časniki popisujejo, kako žalosten vtisek je včinił prvi shod dunajske delegacije na vse pričujoče; namesti dvorane vteknili so poslance (delegat) v malo sobo, — 6 klopi bilo je pripravljenih za 10 poslancev, — poziva niso dobili pismeno, ampak po

časnikih so ravnali svoj prihod, — celo uro so morali čakati, predno je prišel državni kancelar Beust in prav sam brez družih ministrov; namesti slovesnega ogovora dobili so le malo besed. Predsednik grof Auersperg je bil zarad vsega tako nevoljen, da ob koncu seje je kar naravnost rekel, da se v prihodnji seji zberó v drugem poslopji — v dvorani gosposke zbornice.

— Letošnje redne potrebščine za cesarsko armado so bile v ministerskem zboru, kteremu je cesar predsedoval, odločene na nekoliko čez 76 milijonov gold., neredne pa, kakor za nove puške itd. na 30 milijonov. Minister vojaštva John je za redne potrebe zahteval 84 milijonov; ker se ni zgodilo mu po volji, je odstopil, in na mesto njegovo je izvoljen fml. Kuhn. Da pa se bo móglo izhajati z manjšim zneskom, ima se vsaka kompanija zmanjšati na 50 mož, naprava nekterih novih reči za zdaj odložiti, 4000 oficirjev, ki jih šteje armada zdaj odveč, se vrsti v službo, 2 leti je ustavljeno pomikanje vojakov na višo službino stopnjo (avanziranje), oficirji zgubé svoje služabnike, kterih se šteje 14.000, ki pridejo zdaj vsi v vojaško službo.

— Po novejših novicah se državni zbor dunajski ne začne pred, kakor sredi februarja meseca.

— Deleč smo že! Ogri po svojem časniku „Pesti Naplo“ namesti o Avstrii govoré le o zvezi držav (Staatenverband); oni ne trpijo imena „državnih ministrov“, to je imena, s kterim bi se zaznamovalo, da smo ena država, ktere obstojni del je tudi Ogerska; oni hočejo le ministre „za skupne zadeve.“ V razpravah skupnih zadev tudi ne trpijo nemškega jezika; njihovi jezik je le magjarski. Čedalje je očitniše — kdor ne verjame, naj saj pomni, kar prerokujemo danes — da Magjari jadrajo na osebno unijo, to je, da mogočna stranka levičnikov noče z nami nič skupnega imeti, kakor to, da cesar avstrijski je tudi kralj ogerski. Tedaj le ta vez osebna bodi rahla nit, s ktero naj bi se držala Ogerska z Avstrijo. Ta misel poganja med Magjari čedalje trdnjše korenike. — Bog daj, da se motimo!

— Pogreb cesarja Maksa 18. dne t. m. je bil izvrstno slovesen; popoldne ob 3. uri so ga peljali v cerkev frančiškanov, kjer ima cesarska rodovina svojo rako.

— Podadmiral pl. Tegethof, ki je šel po truplo cesarjevo v Mehiko in ga po mnozih težavah dobil iz rok mehikanske vlade, je v priznanje svojih zaslug prejel véliki križ Leopoldovega reda.

— Ministerstvo ne dovoli, da bi se za armado papeževó nabirali vojaki v našem cesarstvu.

— „Zukunft“ naznanja vážno novico, da je na Dunaji se ustanovil odbor Poljakov; naloga mu je, da dela na to, da se sopet oživí poljsko kraljestvo. Uboga Avstrija, ako hoče vsak sam svoj biti, kmalu te ne bo nič!

— Tako imenovani „nemški katoličani“, ki so 1848. in 1849. leta velik hrup gnali, pa se posihmal zeló poskrili, nameravajo zdaj, kakor „Grazer Volksbl.“ piše, v Avstrii spet na noge stopiti pod firmo „novih katoličanov.“ Na Dunaji že Rongovci delajo priprave za to.

— Na Dunaji se gibljejo delavci močno. Po 4000 se jih zbira, ki pretresajo vprašanje: ali si pomagaj sam, ali naj ti pomaga država. Kaj bode iz tega vrenja še izvreló, bode prihodnost kazala.

Iz Gorice. Tukaj se je ustanovilo društvo za deželoznanstvo grofije goriške in gradiške. Poslednjemu listu „Domovine“ so priložena pravila v slovenskem jeziku. — Predzadnjo nedeljo je napravila čitalnica v novi dvorani sijajno besedo, ktero je predsednik gosp. dr. Tonkli začel s tehtnim ogovorom.